

« Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ ὁρμή τῶν ἀνέμων ἔπαυεν, ὁ ἀὴρ καθίστατο εὐδίας, καὶ ἐθεώρουν ἐπὶ τοῦ ἡρέμου τῶν κυμάτων κατόπτρου τὴν εἰκόνα τοῦ οὐρανοῦ· τότε τὸ ῥοδόχρουν μπαρμπούνιον μετ' αὐτοῦ χρυσοπορφύρεους ὀφθαλμούς του τὸ ὅποιον εἶχεν ἀποσυρθὴ ἐν μέσῳ τῶν θαλασσιῶν χόρτων, ἐξήρχετο εὐθύμως τοῦ ἀσύλου του, πλῆθος δὲ ἰχθύων ἀνεπήδων ἐπὶ τῶν γαληναίων κυμάτων ἐνθα ἀντηνακλῶντο εἰς τὸν ἥλιον, καὶ ἡ γαλήνη καὶ ἡ χαρὰ ἀνεγεννῶντο εἰς τὴν καρδίαν μου.

« Ὡ τέκνον μου! ἡ φιλοστοργία σοῦ πρὸ πάντων προὔξενε τὴν εὐτυχίαν μου· ὑπῆρξες μέχρι τοῦδε εὐπειθής εἰς τὰ μαθήματά μου, ἀκολουθεῖς αὐτὰ πάντοτε, καὶ θέλεις εἶσαι εὐτυχής ὡς ἐγώ, ἡ δὲ φύσις ἔσεται ἀείποτε ὠραία εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου.

ΕΥΣΕΒΕΙΑ—ΑΓΙΟΣ

Τὴν εὐσέβειαν ἐτίμων οἱ ἀρχαῖοι, ὡς τὴν μεγίστην ἀρετὴν· ἐννοοῦντες, ὅχι μόνον τὴν πρὸς τοὺς Θεοὺς εὐσέβειαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους· ἀδολον ἀγάπην καὶ δικαιοσύνην καὶ τὸ σέβας τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς. Διὰ τοῦτο οἱ σκληρότατοι καὶ τυραννικώτατοι αὐτοκράτορες τῶν Ῥωμαίων εἰδόντες, ὅτι καλύπτουσι τὰ ὄμματα τοῦ λαοῦ ἐὰν κολακεύωσι τὰς ἀδυναμίας του, θυσιζάοντες συνεχῶς, ἐρχόμενοι εἰς τοὺς ναοὺς καὶ ἱστάμενοι μετ' αὐτῶν εὐλάδειαν ὀνομάζοντο εὐσεβεῖς· ἐξωγράφον αὐτὴν, ὡς γυναῖκα καθημένην, τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην, ἔχουσαν εἰς τὴν δεξιὰν πηδάλιον, καὶ εἰς τὴν ἀριστεράν τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας κρατοῦσαν, ἔμπροσθεν δὲ τὸ ὄργανον πελεκάνων, ὡς σύμβολον τῆς εὐσεβείας διὰ τὴν πρὸς τὰ τέκνα του ἀγάπην. Ἐνίοτε ἐξωγράφον αὐτὴν εἰς τὰ νομίσματα συμβολικῶς μόνον, διὰ τινος ναοῦ, ἢ δι' ὀργάνων τῆς θυσίας ἢ καὶ διὰ δύο γυναικῶν ἐκτεινουσῶν τὰς χεῖρας πρὸς τινὰ βωμόν. Πρῶτος ἔκτισε ναὸν αὐτῆς ὁ Μάνιος Ἀκίλιος ἐν τῇ ἀγορᾷ Φόρῳ Ὀλιτορίῳ (τῶν λαχανικῶν) καλουμένην· ὕστερον ὅμως ἐκτίσθη ἢ ἄλλος ναὸς τῆς Εὐσεβείας διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν· ἀξίωματικός φύλαξ γυναικὸς τινος καταδικασθείσης εἰς θάνατον, διαταχθεὶς νὰ τὴν φονεύσῃ καὶ μὴ θέλων νὰ μιάνη τὰς χεῖρας του ἀφῆκεν αὐτὴν ἐν τῇ φυλακῇ ν' ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης· ἀλλ' ἡ θυγάτηρ αὐτῆς λαβοῦσα παρὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ αὐτοῦ τὴν ἀδειαν εἰσῆρχετο καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τούτου ἐθήλαζε τὴν μητέρα, ἀποδιδούσα εὐσεβεστάτα τὰ τροφεῖα. Μεθ' ἱκανῆς ἡμέρας ἐκ τῆς ζωῆς τῆς γυναικὸς ὑποπτειθεὶς ὁ ἀξιωματικὸς παρετήρησε τὸ γενόμενον, ὁπερ ἀνήγγειλεν εὐθὺς εἰς τὴν Σύγκλητον, ἥτις συνεχώρησε τὸ σφάλμα τῆς μητρὸς διὰ τὴν εὐσέβειαν τῆς θυγατρὸς, διορίσασα καὶ μισθὸν ἐκ τοῦ δημοσίου εἰς τροφὴν ἀμφοτέρων τούτων· ἐν τῇ φυλακῇ ἐκείνῃ ἐκτίσεν ὁ Ἀκίλιος Βάλδος τὸν ἄλλον τοῦτον ναὸν, διὰ τὸ εὐσεβεστάτον τοῦτο συμβεβηκὸς, ἐν τῇ ἐννάτῃ ἐνορίᾳ· ἄλλοι δὲ ἱστορικῶι διηγούνται πατέρα τὸν ὑπὸ τῆς θυγατρὸς θηλαζόμενον κατὰδικὸν καὶ ταύτην τὴν

παράδοσιν ἔλαβον οἱ ζωγραφίζοντες τὴν εἰκόνα *tha-rîtê Romain* (εὐσέβεια Ῥωμαίων).

Ἐκ τῶν εὐσεβῶν ἐξελέγοντο οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν ἀφοσιωμένοι εἰς τὸν Θεὸν ὀνομάζοντο κατὰ τὸν Πλούταρχον ἄγιοι.

Ἡ δὲ χριστιανικὴ θρησκεία ὀνόμασεν ἁγίους πρῶτον μὲν ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς πιστοὺς διὰ τὴν ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας καὶ τῆς πολυθεῖας κάθαρσιν· ἔπειτα δὲ τοὺς ἐναρέτους· δηλ. τοὺς καθαρὸς ἀπὸ ἀμαρτίας χριστιανούς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ ἄρ ε τ ἡ καὶ ἄ γ ι ὁ τ ἡ εἶναι ἀχώριστα· χωρὶς δ' ἁγιασμοῦ, καθαριότητος τουτέστιν ἀπὸ παντὸς ῥύπου, οὐδεὶς, γράφει ὁ Ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους, ὄψεται τὸν Κύριον.

Ἡμεῖς δὲ ἂν καὶ πάντες τιμῶμεν τοὺς χρηστοὺς καὶ ἐναρέτους πολίτας, ἂν καὶ, σπανίως ὅμως, λέγομεν ὅτι ὁ δεῖνα εἶναι ἅγιος· ἀνθρώπος, ἐννοοῦμεν διὰ τῆς λέξεως αὐτῆς τὸν ἐνάρετον καὶ μεταχειριζόμεθα αὐτὴν μετ' ἀλλήν ἐννοίαν διὰ τοὺς ἀνεγνωρισμένους ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ὡς τοιούτους, πρὸς οὓς κατὰ καθῆκον τρέφομεν καὶ ἰδιαίτερον σεβασμόν, τὸν θρησκευτικόν. Οὐδέποτε ὀνομάζομεν ἄγιον ἄνθρωπον μὴ χωρισθέντα τοῦ κόσμου, μὴ σκληραγωγηθέντα ἢ τέλος μὴ θαυματουργήσαντα· οὐδέποτε ὀνομάζομεν οὕτως ἄνθρωπον μετ' ἑαυτοῦ καὶ τέκνα, ἀγαθὸν ἄνδρα πατέρα φροντα τοῦ υἱοῦ καὶ θυγατρὸς διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ παρὰ δεξιμάτου του εἰς τὴν πληρώσει τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ· λέγομεν, ἅγιος· ἡγούμενος, οὐδέποτε δὲ ἅγιον ἐννοοῦμεν ἄνευ ἐρημίας, καὶ διαστέλλομεν ἀρετὴν καὶ ἁγιότητα. Κατὰ τούτου λέγει ὁ Χρυσόστομος· «ὄρα πῶς τὸν ἁγιασμόν ἡ πίστις ποιεῖ· καὶ κοσμικὸν τοῖνον ἰδῶμεν ἐν περιστάσει ὀρέγμεν χεῖρα· μὴ πρὸς τοὺς ἐν ὅρεσι μόνον καθημένους ὡς σπουδαῖοι, ἅγιοι μὲν γὰρ ἐκεῖνοι ἐν βίῳ καὶ πίστει· ἅγιοι δὲ καὶ οὗτοι τῇ πίστει, πολλοὶ δὲ καὶ βίῳ. Μὴ, ἐὰν ἰδῶμεν μοναχὸν ἐν φυλακῇ, τότε εἰσέλθωμεν, ἐὰν δὲ κοσμικόν, μὴ εἰσέλθωμεν, ἅγιος ἐστὶ καὶ οὗτος καὶ ἀδελφός.» Διὰ τί λοιπὸν ἐξαίρουμεν τῆς τιμῆς αὐτῆς τοὺς καθ' ἐκάστην ἐν τῇ κοινωνίᾳ πρὸς πάντα παλαίοντας τὰ κακὰ χάριν τῆς ἀρετῆς, τοὺς ὑρισταμένους παντοίας ὑπὲρ αὐτῆς καταδρομὰς καὶ ἐν τούτοις ἀπάσας τὰς ἐντολάς ἐκπληροῦντας; Οἱ ἀποχωρίζοντες τοῦ κόσμου πρὸς ἑν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κακὸν ἔχουσι νὰ παλαίσωσι· καὶ εἶναι μὲν ἀληθές· ὅτι οὗτοι πολλῶν στεροῦνται καὶ πολλὰς ὑποφέρουσιν κακώσεις ἐν ταῖς ἐρήμοις, δὲν ἔπεται ὅμως ἐκ τούτου ὅτι πρέπει νὰ νομίζομεν ὅτι ἡ σκληραγωγία εἶναι τὸ μόνον πρὸς σωτηρίαν συντελοῦν μέτον· «ἡ μὲν γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμος ἐστίν.» ἐν ᾧ οὕτω τιμῶντες καὶ τοὺς ἐναρέτους γινόμεθα αἰτίοι αὐτοῖς μὲν παραιτέρω ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων των ὑποβάλλοντες τὴν φιλοτιμίαν των, τοῖς δὲ λοιποῖς διδομεν παράδειγμα ἵνα μιμηθῶσι· ἄλλως τε χρέος ἀπαραίτητον ἦθελεν εἶσθαι τῶν κοσμικῶν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς πόλεις καὶ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰς ἐρήμους, καὶ συνεπῶς νὰ

ἐκλείψῃ μετ' ὀλίγον καιρὸν ἐκ τῆς γῆς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἢ ν' ἀπελπισθῶσιν ἐντελῶς περὶ τῆς σωτηρίας των.

Ἀγιότης λοιπὸν εἶναι ἡ πλήρωσις τῶν ἐντολῶν, τὴν ὁποίαν ἐν παντὶ τόπῳ καὶ εἰς πᾶσαν βίον κατὰστασιν, ὅστις θέλει, δύναται νὰ κάμῃ· διὰ νὰ ᾔναι δέ τις ἐνάρετος δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξορκίζῃ τοὺς δαίμονας τῶν ἄλλων· ἀρκεῖ νὰ διώξῃ τὰ δαιμόνια τῆς ψυχῆς τοῦ ἀντικαθιστῶν αὐτὰ διὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἀρετῆς· ὁ δὲ ἐνάρετος εἶναι καὶ ἅγιος, ὡς καὶ ὁ ἅγιος διὰ νὰ ὀνομασθῇ οὕτω πρέπει νὰ ᾔναι ἐνάρετος καὶ οἱ χωρίζοντες τὰ δύο ταῦτα συντρέχουσιν εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ νομίσῃ, ὁ μὲν κοσμικὸς τοῦ ἀναχωρητοῦ καὶ ὁ χι ἰδικὸν τοῦ χρέος τὴν ἀρετὴν, ὁ δὲ ἀναχωρητὴς νὰ περιορίσῃ τὴν ἀγιότητα εἰς τὸν ἀπὸ τοῦ κόσμου χωρισμὸν καὶ τὴν σκληρὰν τοῦ σώματος γυμνασίαν καὶ ἀπὸ ἀληθῆς χριστιανὸν νὰ μεταβληθῇ εἰς Γυμνοσοφιστὴν ἢ Βραχμᾶνα. Τότε δὲ θὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ τοῦ Θεοφυλάκτου κατὰ τὴν ἐνδεκάτην ἑκατονταετηρίδα λεχθέν, ὡς ἐπεξήγησις τοῦ: «τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν Ἑρέσῳ» ἀρχῆς τῆς πρὸς ἐφεσίους ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου: «ὅρα πόση ἦν τότε ἀρετὴ, ὅτε ἁγίους καὶ πιστοὺς καλεῖ ἄνδρας βιωτικὸς γυναῖκας ἔχοντας καὶ παιδίᾳ· ἀλλὰ νῦν οὐδ' ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις τοιοῦτοι.»

Χ. Β.

Η ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΑΜΕΙΒΟΜΕΝΗ

Ὁ Παῦλος ἦτο υἱὸς πτωχοῦ ξυλουργοῦ, ὅστις θνήσκων ἄφισεν αὐτὸν εἰς ἐντελὴ ἐγκατάλειψιν καὶ πενίαν. Πλούσιός τις, ὀνόματι Ἰωσήφ ἔλαβεν οἶκτον διὰ τὸ πτωχὸν ὀρφανόν, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸ οἰκότροφον ἐν τινὶ ὀρφανοτροφείῳ ἵνα διδαχθῇ τὴν τέχνην τοῦ πατρὸς του.

Ὅταν ὁ Παῦλος ἔγεινε δεκαεξαετῆς ὁ κύριος Ἰωσήφ μετεκαλέσατο αὐτὸν παρ' ἐαυτῷ, καὶ δίδων εἰς αὐτὸν βαλάντιον τῷ εἶπε «Παῦλε, μέχρι τοῦδε ἔδειξας καλὴν διαγωγὴν· ὅλοι μοι ὁμίλησαν περὶ σοῦ μετ' ἐπαίνων, ἐξακολουθεῖ τὴν αὐτὴν διαγωγὴν· ἰδοὺ μικρὰ ποσότης χρημάτων τὰ ὅποια σοὶ δίδω ἵνα μεταβῇς εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι πρέπει νὰ ταξιδεύσῃς διὰ νὰ τελειοποιηθῇς εἰς τὴν τέχνην σου· Ὑγιαίνει! ἔσω πάντοτε τίμιος ἄνθρωπος καὶ θὰ εἶσαι μίαν ἡμέραν εὐτυχής· διότι γνώριζε διὰ τοῦς τιμίους ἀνθρώπους μόνον εἶναι ἡ εὐτυχία».

Ὁ Παῦλος ἔκλαυσε πικρῶς καταλείπων τὸν εὐεργέτην του καὶ ἀνεχώρησε εἰς τὴν Γαλλίαν ἔνθα ἔμεινε πέντε ἔτη, ἐργαζόμενος· πάντοτε δι' ὅλων τῶν δυνάμεών του καὶ ἄριστα πάντοτε συμπεριφερόμενος. Ἐπειτα ἀπεράσισε νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του. Ἐπεθύμει νὰ ἐπανίδῃ τοὺς τόπους· ἔνθα διήλθε τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν, ἐπεθύμει πρὸ πάντων νὰ ἐπανίδῃ τὸν εὐεργέτην του.

Ἀλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ θλίψις του! Ἐμαθεν ὅτι ὁ κύριος Ἰωσήφ εἶχε πρὸ ὀλίγου ἀποθάνει σχεδὸν αἰφνηδίνως.

Ὁ Παῦλος κατελήφθη ὑπὸ θλίψεως θανασίμου. Ἐπὶ ἀρκετὰς δ' ἡμέρας ἦτο ἀνίκανος νὰ κάμῃ ἄλλο τι ἢ νὰ κλαίῃ. Κατόπιν ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐργασίαν.

Ἐστειροῖτο πάντων, ἀλλ' εἶχε κατασταθῇ ἐπιτήδεις εἰς τὴν τέχνην του καὶ ἔσπευσεν νὰ δώσωσιν εἰς αὐτὸν ἐργασίαν. Συνηθισμένος εἰς τὴν οἰκονομίαν, κατόκησε εἰς μικρὴν ὑπόγειον, ἀναμένων ἵνα ἡ ἐργασία του ἐπιτρέψῃ αὐτῷ νὰ τοποθετηθῇ καλλίτερον.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας διεκοινώθη, ὅτι οἱ κληρονόμοι τοῦ κυρίου Ἰωσήφ ἀφίχθησαν ἐκεῖ καὶ ἐξεποίουσαν ὅλα τὰ ἐπιπλα τὰ ὅποια ἐκληρονόμησαν· ὁ Παῦλος μετέβη εἰς τὴν δημοπρασίαν ταύτην, οὐχὶ ἐκ περιεργίας, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπανίδῃ τὸν τόπον τὸν ὅποιον εἶχε κατοικήσει ὁ εὐεργέτης του· ὅταν δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἡ καρδία του ἐπίεσθη καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐπληρώθησαν δακρύων.

Ταυτοχρόνως εἰς τὴν λύπην του προσετέθη ἡ ἀγανάκτησις ὅταν εἶδεν, ὅτι ἡ ἀνεψία καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ κυρίου Ἰωσήφ ἐξεποιοῦσαν ἅπαντα τὰ ἐπιπλα ὡς καὶ τὰ προσφιλέστερα ἀντικείμενα ἐνὸς Θεοῦ, ὅστις ὑπῆρξεν εἰς αὐτοὺς τὸσον ἀγαθός. «Ἄ! ἔλεγεν, ἐὰν εἴμην εἰς τὴν θέσιν των, ἤθελον διατηρῆσαι ὅλα ἀπὸ σεβασμὸν εἰς τὴν μνήμην του».

Ἐμελλε ν' ἀποσυρθῇ, ὅταν ἤκουσε τὸν κήρυκα φωνάζοντα «τρεῖς δραχμὰς ἡ εἰκὼν!» ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἀγανάκτησίς του! ἦτο ἡ ἰδία τοῦ εὐεργέτου του εἰκὼν!

Εἰς τὴν θέαν ταύτην, ἡ καρδία του ἐπίεσθη φοβερά· «ὦ! τοὺς ἀχαρίστους! ἀνέκραξε, πωλοῦσι καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ των! . . . λοιπὸν! θέλω νὰ τὴν ἀγοράσω, ἐγὼ ἡ εἰκὼν τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις μοὶ παρήξε τόσας εὐεργεσίας δὲν θὰ πέσῃ εἰς ἀγνώστους χεῖρας».

Ὁ Παῦλος δὲν ἐξουσίαζεν εἰς τὸν κόσμον εἰμὴ πέντε μόνον δραχμὰς, προστήνεγκεν λοιπὸν αὐτάς καὶ ἡ εἰκὼν κατεκυρώθη ἐπ' ὀνόματί του.

Ἀπέσπασεν αὐτὴν μετὰ παραφορὰς· ἔσπευσε ν' ἀσπασθῇ τὸ στόμα ἐκεῖνο τὸ ὅποιον τσάκις εἶχε μειδιάσει πρὸς αὐτὸν μετ' ἀγαθότητος, καὶ τὰς χεῖρας ἐκεῖνας αἵτινες τσάκις εἶχον ἀνοιχθῇ ἵνα τὸν βοηθήσωσι.

Μετήνεγκεν ἔπειτα τὴν εἰκόνα διὰ νὰ τὴν ἀναρτήσῃ εἰς τὸ μικρὸν τοῦ ὑπόγειον. Ἀλλὰ φέρων αὐτὴν ἐξεπλήσσετο διὰ τὸ βάρος τῆς· ἐδοκίμασε νὰ τὴν κρεμάσῃ εἰς τὸν τοῖχον, πλὴν τὸ καρφίον ἔσπασε καὶ ἡ εἰκὼν ἔπεσε. Ὁ Παῦλος ἐσῆκωσε μετὰ προσοχῆς αὐτὴν καὶ παρατήρησεν ὅτι εἶχε σχισθῇ ὀλίγον τὸ ὅπισθεν τῆς εἰκόνος ἀλυμμα καὶ κύλινδρος ἐφαίνετο ὀπισθεν τοῦ πανίου. Ὁ Παῦλος ἐξάγει τὸν κύλινδρον ἐκεῖνον, τὸν ἐκτυλίσσει· πλὴν ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς του! Εὗρεν ὅτι περιεῖχε πεντήκοντα εἰκοσάφραγκα· παρατηρήσας τότε τὸ μεταξὺ τῶν δύο πανίων μέρος τῆς εἰκόνος ἀνεκάλυψεν ἀκόμη ἄλλους τέσσαρας ὁμοίους κυλινδρίσκους οἵτινες περιεῖχον τὸ ὅλον διακόσια πεντήκοντα εἰκοσάφραγκα.

«Θεέ! ἀνέκραξεν ὁ Παῦλος ἀναπηδῶν ἐκ χαρᾶς περὶ τὸν θησαυρὸν του, ἰδοὺ ἔγεινα πλούσιος!»